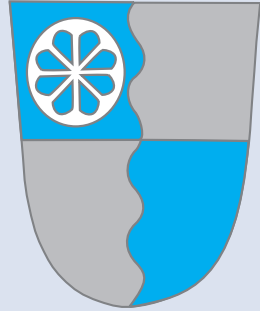

KOSE

TEATAJA

Jaanuar
2008

**Olgu uus aasta lõpmatult tore!
Olgu päikest, pilvi ja tuult!
Mida kirjas siin praegu ei ole,
looda algavalt tosinalt kuult!**

**Õnnerikast uut aastat!
Kose Vallavalitsus ja Volikogu**

SÜNNIPÄEVAD**80**

SALME-HELENE TEPPAN

75HELVE PIKKOJA
UNO-BENJAMIN TINT
ARVI TÕNISOTS**70**EVI KALLASMAA
ELLE-SALME NUUT
HELLE-MAI PRIKS
ARNE VALDER
MARE-ÜLLE VOHNJA**65**LEONORA KRUG
AILI PEEDIS
PEETER-ANTS PÖLD
AARE SILD**60**JÜRI ROMANOV
KLAUS URVA
LUMME VÄLI**KOSE VALLAVALITSUSE VASTUVÕTUAJAD**

Nimi	Amet	Vastuvõtt	Telefon
Vello Jõgisoo	Vallavanem	E 14-18 või kokkuleppel	6339 300
Mait Mägi	Keskkonnanõunik	E 13.30-18, N 9-17	6339 325
Kätlin Iljin	Vallasekretär	E 13.30-17, T-N 8-17, R 8-16	6339 304
Merike Sults	Sekretär	E-N 8-17, R 8-16	6339 300
Ivi Teras	Registripidaja, elanike ja ehitisregister	E, K, N 8-17, R 8-16	6339 329
Astrid Ojasoon	Sotsiaalnõunik	E 13.30-18, T 8-17 või kokkuleppel	6339 327
Elle Kotova	Raamatupidaja	E-N 8-17, R 8-16	6339 311
Ellen Pärm	Finantsjuht	E 13.30-17, T-N 8-17, R 8-16	6339 310
Reesi Lippmaa	Vanemraamatupidaja	E-N 8-17, R 8-16	6339 313
Joe Tamme	Ehitusnõunik	E 13.30-18, N 9-17	6339 322
Terje Reitel	Vanemraamatupidaja	E-N 8-17, R 8-16	6339 312
Merle Pussak	Abivallavanem-maanõunik	E 13.30-18, N 9-17	6339 320
Siiri Kiiver	Maakorraldaja	E-N 8-17, R 8-16	6339 321
Erge Loorits	Haridus- ja kultuurinõunik	E 11-12.30 või kokkuleppel	6339 306
Katri Kivine	Sotsiaaltöötaja	E-N 8-17, R 8-16	6339 328
Tiia Einroos	Vanemraamatupidaja	E-N 8-17, R 8-16	6339 314
Merike Pihla	Lastekaitsespetsialist	K 8-12.30, N 8-17 või kokkuleppel	6339 305
Angela Kilk	Noorsootöötaja	kokkuleppel	6339 307

KOSE VALLAVOLIKOGUS 20. DETSEMBRIL 2007

Volikogu istungist võtsid osa: Piret Aavik, Sven Andresen, Andrus Jöffert, Alvar Kasera, Vello Kivistik, Merike Kummel, Timo Nikitin, Valdur Oks, Arno Pavel, Margus Proos, Kalle Pormann, Aarne Puistama, Ülo Roosnurm, Eha Sepp, Uno Silberg, Aksa Veinpalu. Puudus: Jüri Anissimov.

Volikogus vastuvõetud otsused ja määrused ning arutlusel olnud teemad:

Otsusega nr 132 loeti Kose valla 2008. aasta eelarve projekti teine lugemine lõppenuks. Suunati Kose valla 2008. aasta eelarve projekt kolmandale lugemisele 24.01.2008. Parandusettepanekud esitatakse algatajatel hiljemalt 14.01.2008 kell 9.00, lisades rahalised arvestused, mis näitavad ära kulude katteks vajalikud tuluallikad.

Otsustega nr 133 määratakse alates 01.01.2008 Kose valla vallavanema Vello Jõgisoo töötasuks 29 500 ja mobiiltelefoni kõneaja limiidiks 900 krooni kuus ning bensiinilimiidiks 300 liitrit kuus.

Otsusega nr 134 premeeriti vallavanem Vello Jõgisoo`d teenistuskohustuste eduka täitmise eest 2000 krooniga 2007 eelarve personalikulu vahendite arvelt.

Otsusega nr 135 nimetati Kose valla aukodanikuks Ülo Roosnurm ning omistati Kose valla teeneteplaat auavaldusena Kose vallale osutatud väljapaistvate teenete eest järgmistele isikutele: Elle Kotova; Malle Lambasaar ja Lehte Veering.

Otsuse nr 136 kehtestati Kose vallas Tuhala külas Müüriääre ja Kaevu kinnistute detailplaneering.

Määrusega nr 85 suurendati Kose valla 2007 eelarvet riigieelarvest määratud eraldiste ja sihtotstarbeliste laekumiste osa summas 385 068 krooni ja suunati see Kose Lasteaia, Kose Päevakeskuse, Kose-Uuemõisa Lasteaed-Algkooli, Oru Külakeskuse, Kose Gümnaasiumi ja Oru Põhikooli kulude katmiseks ning kinnitati Kose valla 2007. aasta täpsustatud eelarve mahuks seisuga 20.12.2007 tulude osas 79 984 014, kulude osas 88 922 982 ning eelarve finantseerimistingimused summas 8 938 968 krooni.

Määrusega nr 86 kehtestatakse 2008. aastaks volikogu liikmete hüvituseks 700 ja volikogu komisjonide esimeestele 1 200 krooni kuus ning volikogu komisjoni liikmete 300 krooni komisjoni koosolekutest osavõtu eest.

Määrusega nr 87 kehtestatakse 2008. aastaks vallavolikogu töö korraldamise eest volikogu esimehele hüvituseks 7 800 ja volikogu aseesimehele 1 500 ja volikogu sekretäri töötasuks 5 000 krooni kuus.

Määrusega nr 88 kinnitati alates 01.01.2008 vallavalitsuse töötajate ja teenistujate koosseis ja palgamäärad vahemikus 7 320 – 30 580 krooni kuus.

Määrusega nr 89 kinnitati alates 01.01.2008 vallavalitsuse hallatavate asutuste töötajate koosseis ja palga-

määrad vahemikus 5 000 – 17 262 krooni kuus.

Määrusega nr 90 muudeti Kose valla jäätmekava.

Määrusega nr 91 muudeti Kose valla jäätmehoolduseeskirja.

Määrusega nr 92 kehtestati vallasisestel bussiliinidel sõidupiletite hinnad vahemikus 10-20 krooni ning tasuta sõidu õigusega eelkooliealistele lastele; õpilastele; puudega lastele; sügava puudega 16-aastastele ja vanematele isikutele; represseeritutele ja nendega võrdustatud isikutele; 65-aastastele ja vanematele isikutele ja kuni 7-aastase väikelapsega sõitjale.

Võeti vastu protokollilised otsused valla üldplaneeringu ja vallavolikogu 2008 tööplaani osas.

Järgmine korraline vallavolikogu istung toimub 24. jaanuaril 2008 kell 15.00 vallamaja saalis.

Uno Silberg

Kose Vallavolikogu esimees

Täpsem ülevaade vallavolikogus toimunud aruteludest ja hääletamistest koos vastuvõetud otsuste ning määrustega on kättesaadav www.kose.ee koduleheküljelt märksõna „volikogu / protokollid“ ja „volikogu / vastuvõetud / otsused / määrused“ alt. Sama informatsioon on kättesaadav valla kõikides raamatukogudes.

NB! Alates 20.12.2007 kantakse vallavolikogu istungid üle reaaliajaks (täpsem info vallavolikogu koduleheküljel).

Kose Vallavalitsus teatab:

- Kose Vallavalitsuse korraldusega nr 749 17.12.2007 on vastuvõetud **Krei külas Männi kinnistu (33701:002:0553) detailplaneering**. Väljapanek toimub **07.01.2007-21.01.2007** Kose Vallavalitsuse saalis, Hariduse tn 1, Kose alevik. Planeeritav ala on 2,0 ha. Planeeringu eesmärk: kinnistu jagamine kruntideks ja ehitusõiguse määramine.
- Kose Vallavalitsuse korraldusega nr 748 17.12.2007 on vastuvõetud **Tade külas Härma ja Rahula kinnistute (33701:002:0724; 33701:002:0721) detailplaneering**. Väljapanek toimub **07.01.2007-21.01.2007** Kose-Uuemõisa raamatukogus, Tiigi tn 1. Planeeritava ala suurus 5 ha. Planeeringu eesmärk: kinnistu jagamine kruntideks ja ehitusõiguse määramine.
- Kose Vallavalitsuse korraldusega nr 747 17.12.2007 on algatatud **Krei külas Oksa ja Kalju kinnistute (33701:002:0006; 33701:002:0330) detailplaneering**.
- Kose Vallavalitsuse korraldusega nr 746 17.12.2007 on algatatud **Tade külas Keskvälja kinnistu (33701:002:0293) detailplaneering**.

PILK TAGASI AASTASSE 2007

Aasatavahetus on aeg, kus mõtleme kõik tagasi möödunud ja seame plaane tulevikuks. Kas kõik teod, mida tegime, olid õiged, kas midagi olulist jäi tegemata. Kas uuel, algaval aastal teeksime midagi teisiti, paremini, hoogsamalt, julgemalt – need on küsimused mida mina endale, kui valla-vanemale, esitan. Möödunud aasta meenub eelkõige kui juubeliaasta. Kose vald sai 15 aastaseks ja esimest korda valla ajaloos valiti volikogu poolt vastuvõetud reglemendi järgi valla aukodanik ja vallale osutatud pikaajalise teenete eest autasustati kolme aktivisti valla teeneteplaadiga. Kose valla esimeseks aukodanikuks valiti Linda Sirel ja teeneteplaadid said Ülo Roosnurm, Arne Puistamaa ja Aime Bahovski. Valla inimeste sissetulekud võrreldes 2006 aastaga suurenesid keskmiselt 21% ning koos sellega ka valla eelarvesse laekuv tulumaks kasvas 9,3 miljonit krooni. Ilmavalgust nägi 61 uut kodanikku. Arvestades ka loomulikku migratsiooni võib täheldada valla elanike arvu mõningast (ca 60 inimest) suurenemist. 2007 aastat võib pidada peamiselt 2006 aastal tehtud plaanide jätkamise ja elluviimise aastaks. Peasündmuseks tuleb pidada Kose valla üldplaneeringu koostamist. See on olnud ulatuslik töö, mille käigus on saavutatud kokkulepped erinevate huvigruppide vahel ning on paika pandud maakasutus vallas, edasised tihe- ja hajaasustus-

piirkonnad, kergliiklusteed ning meid kõiki kindlasti huvitav Tallinn –Tartu mnt.trass, kogumisteed ja ristmike ning ristete asukohad. Selle planeeringu koostamisel on olnud vallarahva aktiivne osavõtt. Täna siinkohal kõiki valla kodanikke, kellele oli tähtis vallas toimuv, aktiivse osavõtu eest. Täna on üldplaneering saadetud kooskõlastusringile. Üldplaneeringu kehtestamine peaks toimuma hiljemalt märtsi-aprilli volikogus.. Tõsine töö käib endiselt vee-majanduse projektide kallal. Valminud on Ravila veeprojekt, mille käigus ehitati valmis Ravila aleviku vee- ja kanalisatsioonisüsteem koos puurkaevu ja biopuhastiga. Uued veetrassid sai ka Palvere küla. Kogu objekti maksumusseks kujunes 13,9 miljonit krooni. Objekti rahastajateks olid SA Keskkonnainvesteeringute Keskus (KIK), Kose vald ja OÜ Kose Vesi. Täna vastab Ravila ja Palvere joogivesi ning heitvesi kõigile kehtestatud normidele. Kose, Kose-Uuemõisa ja Oru projektid jaoks esitatakse 2008 aasta alguses taotlused EL-fondidesse ja KIK –le. Esimesel septembril avas ukseid Kose Gümnaasiumi juurdeehitus. Loodan väga, et õpilased oskavad hinnata seda tööd ja vaeva, mis kulus selliste kaasaegsete õpitingimuste loomiseks ning hoiavad seda maja. Kose-Uuemõisa LA tehti ulatuslikud remonditööd lasteaiarühmades, aasta alguses avati noortekeskus Palveres – need on vaid mõned suuremad ettevõtmised lahkunud aastast. Kahjuks ei õnnestunud 2007 aastal alustada rekonstrueerimist Oru mõisa õpilaskodu rajamiseks ja hetkel on see projekt seisunud

muudatuste tõttu EV hariduspoliitikas. Ei suudetud ka projekti kallinemise tõttu teostada renoveerimistöid ujulas sellises mahus (lastebasseini rajamine) nagu oli plaanis. Kindlasti leiab lastebasseini rajamine lahenduse 2008 aasta suvel. Koostöös Kose-Uuemõisa Arenduse Seltsiga taotleti vahendid EL fondidest ja loodame väga, et 2010. aasta alguses avatakse uued ja kaasaegsed ruumid Kose-Uuemõisa rahvale.

Vallavanemana aga teeb mulle muret kõigi selle, mida me koos loome, säilimine ja hoidmine. Tahaks siinkohal panna südamele Teile armsad Kose valla noored – kõik mis oleme vallas loonud on loodud tulevastele põlvetele st. Teile ja Teile jaoks. Hoidke seda ja kui näete mõnda kurjade kavatsustega kaaslast ringi luusimas, andke teada – vaid nii hoiame kurikaelad eemal ja tagame asjade säilimise. 2007 aasta sügisel pandi alus sõprussidemetele Kose valla, Ungari Vabariigi Ocsa linna ja Palasti küla vahel. Loodan, et sellest sõpruslepingust kasvavad välja tihedad sidemed eelkõige meie kollektiivide ja noorte vahel. Ootame neid vastukülaskäiguile 2008 aasta juuni alguses.

Selline siis oli see aasta 2007. Kokkuvõttes võib aastaga rahul olla ja lugeda selle korda-läinuks. Loodan, et meie täna koostatud plaanid täituvad. Täna veelkord kõiki kes on valla tegemistes oma jõu ja nõuga kaasa löönud ning soovin kogu vallarahvale õnnelikku ja teguderohket uut aastat.

Vello Jõgisoo
vallavanem

KOSE VALLAVOLIKOGU MÄÄRUS

Kose

20. detsember 2007 NR 92

Vallasest bussiliinide sõidupiletihindade kehtestamine

Aluseks võttes „Ühistranspordiseaduse“ § 24 lõike 2 punkti 4 ja „Halduskohtumenetluse seadustiku“ § 9 lõike 1,

KOSE VALLAVOLIKOGU M Ä Ä R A B:

§ 1. Kehtestada vallasestel bussiliinidel järgmised sõidupiletite hinnad:

KOSE - TUHALA - KOSE	1	2	3	4	5	6	7	8
1 KOSE								
2 KUIVAJÕE	10							
3 KOSE-UUEMÕISA	10	10						
4 KARLA	10	10	10					
5 SEPA	10	10	10	10				
6 ORU	15	15	15	15	15			
7 KATA	15	15	15	15	15	10		
8 TUHALA	20	20	20	20	20	10	10	
9 OTIVESKI	20	20	20	20	20	15	15	10
KOSE - VILAMAA - KOSE								
1 KOSE								
2 KOSE-RISTI	10							
3 RAVELIKU	10	10						
4 VARDJA	10	10	10					
5 RAVILA	10	10	10	10				
6 PALVERE	15	15	10	10	10			
7 VILAMAA	15	15	15	10	10	10		
8 VISKLA	20/10	20	20	10	10	10	10	

§ 2. (1) Tasuta sõidu õigus:

- 1) eelkooliealistele lastele;
- 2) õpilastele;
- 3) puudega lastele;
- 4) sügava puudega 16-aastastele ja vanematele isikutele;
- 5) represseeritutele ja nendega võrdsustatud isikutele;
- 6) 65-aastastele ja vanematele isikutele;
- 7) kuni 7-aastase väikelapsega sõitjale.

§ 3. (1) Tasuta sõiduõigust tõendavaks dokumentideks on:

- 1) puudega lastel – vaegurluse ekspertiisi komisjoni otsus koos isikutunnistuse, sünnitunnistuse või õpilaspiletiga;
- 2) sügava puudega 16-aastastel ja vanematel isikutel – vaegurluse ekspertiisi komisjoni otsus koos isikut tõendava dokumendiga;
- 3) represseeritutel ja nendega võrdsustatud isikutel - represseeritu tõend;
- 4) 65-aastastel ja vanematel isikutel - isikut tõendav dokument või pensionitunnistus;
- 5) õpilasel – õpilaspilet (õpilane on põhiharidust või üldkeskharidust omandav isik);
- 6) kuni 7-aastase väikelapsega sõitjale - Kose Vallavalitsuse tõend.

(2) Eelkooliealistelt lastelt sõiduõigust tõendavat dokumenti ei nõuta.

§ 3. Käesolevat määrust on võimalik vaidlustada Tallinna Halduskohtus (Pärnu mnt 7, Tallinn 15082) 30 päeva jooksul arvates otsuse teatavakstegemisest.

§ 4. Määrus jõustub 01.01.2008.

Uno Silberg

Kose Vallavolikogu esimees

PÄRANDKULTUURI INVENTUUR KOSE VALLAS

Pärandkultuur on väga laiapõhjaline valdkond. Siia kuuluvad näiteks vanad talukohad, põlispuud, kivi-aiad, lubjaahjud, linaleoaugud, taliteed, turbamurrud, vesiveskid, ajaloolised piirimärgid, vanad kohanimed kokku üle 100 erineva tüübi. Pärandkultuuri objektiks on kõik, mis on seotud eelnevate inim-põlvede tegevusega ja ei ole veel mingil moe kaitse alla võetud.

Kose vallas alustati pärandkultuuri inventuuriga 2007 aasta kevadel. Oktoobri kuuks oli esialgne inventuur Kose vallas tehtud. Kokku leiti 68 objekti.

Leitud objektid kirjeldati, pildistati ja määrati koordinaadid. Tulevikus võib neid nägema hakata Maaameti koduleheküljelt. Pärandkultuuri

objektide taastamiseks, hooldamiseks, säilitamiseks, eksponeerimiseks saab hakata ka SA Erametsakeskusest toetust taotlema.

Meeldejäädavamad objektid olid ehk Oti vesiveski koos tammi ja kanalite süsteemiga Tuhala külas, kaitseliidu lasketiirud Kosel ja Krei külas, Mägiste talu elektri jaam Vardja külas, Sõmeru mõisa mantelkorsten, Ravila mõisa kalatiigid Vardja külas ja endise Mahtra RV Metsamajandi metssigade püünisaedade rohkus (kokku 6tk). Kohalikuks omapäraks on ka kraavide ja ojade nimetamine soonteks: Ristsoon, Alusoon, Allikasoosoon, Tõldojasoon jt. Huvitavad kohanimed on ka näiteks Hundi-kuristik, Varese soo, Kirbu mägi, Kalmu auk, talunimeks aga Jeti-

nõmme ja järvel Pahajärv.

Tänada tahaks kohalike elanikke, kes leidsid vaba aega ja väärtusliku infoga aitasid pärandkultuuri objekte Kose vallas leida - Helve Pikkoad, Raul Järvelaidu, Ülo Roosnurme, Aksel Orast ja Mait Markust.

Pärandkultuuri inventuur ei ole sellega veel päriselt lõppenud. Kui leidub veel informatsiooni ja väärt pärandkultuuri objekte, mida tasub tuleviku jaoks talletada, siis info on teretulnud. Täiendavat infot pärandkultuuri kohta (on ilmunud ka "Väike pärandkultuuri käsiraamat"), samuti uutest objektidest informeerida Kose valla keskkonnanõunikku Mait Mägit.

Uno Treier

LUBJAKIVISÕDA NABALAS

22 novembril tegi Kose vallavolikogu ainuõige otsuse. Nimelt moodustati Rahkvälja maastikukaitseala. Kinnitati kaitse-eeskiri ja välispiiri kirjeldus. 530 ha suuruse maastikukaitseala valitsejaks määrati Kose vallavalitsus.

Juba käesoleva aasta algul oli Rahkvälja maastikukaitseala loomise toetuseks kogutud ligi 500 allkirja. Rahkvälja maastikukaitseala on üks osa Nabala soostikust mis jaguneb Kose, Kohila, Saku ja Kiili vallamaaks. Asub see soostik Pirita ja Keila jõe vahelises ürgorus. Lubjakivimaardla alal laiuva soostiku kõige suuremaks väärtuseks on paiknemine tundlikus karstipiirkonnas. Tegemist on ulatuslikumaa-aluste karstijõgede võrgustikuga. Alalise vooluga salajõed voolavad 5-6 m sügavusel. Tuhala karstialal 7-8 m sügavusel paekihide vahel ja on keskmiselt 4 m laiad. Tavaline veesoon on 30 cm laiune.

Seni on tuntud geobioloog Rein Hanstein Nabala soostikus ja selle lähiümbruses avastanud üheksa maa-alust jõge. Tänu Heiki Potterile ja Lui Hubelile AS Eesti Kaardikeskusest jõuavad salajõed digitaalselt ka põhikaardile. Need on Kirdalu,

Kurtna, Kassaru, Kurevere, Lutsa, Nõmme, Tammiku, Tuhala ja Übina maa-alused jõed.

Samal ajal paikneb Nabala soostiku rohevõrgustiku tuumaalal.

Piirkonna omapäraks on aastaringne kõrge põhjaveetaseme mis Nabala soostikus vaatamata selle aasta põuasele suvele oli maapinnast 0,8 – 1,7 m.

Nabala soostikus on moodustamisel Tagadi maastikukaitseala Saku vallas (2080 ha).

Pahkla maastikukaitseala Kohila vallas (2000 ha) ja Kurevere maastikukaitseala Kiili vallas.

Antud soostikus on riiklikult moodustatud Tammiku looduskaitseala (390 ha), Rahaaugu hoiuala (529 ha). Läheduses on Tuhala maastikukaitseala-Eesti suurim karstiala (188 ha) ja Mahtra looduskaitseala (7569 ha).

Rahvusvahelist tähtsust piirkonnale lisab asjaolu, et Tuhala maastikukaitseala, Tammiku looduskaitseala, Rahaaugu hoiuala ja Mahtra looduskaitseala kuuluvad Natura 2000 võrgustikku.

Tuhala, Tõdva, Pahkla ja Nabala vahel, vahetult loodukaitsealade kõrval või läheduses tahetakse avada

seitse lubjakivikarjääri.

Kaarsdistamistöõde tulemusena on selgunud et aktiivses karstipiirkonnas läbivad maa-alused jõed kõiki Merko Kaevandused OÜ, Paekivi-toodete Tehased OÜ ja Kiirkandur AS paeuringualasid.

Nõmmküla (Saku vald) kahte paeuringuala läbib Kirdalu maa-alune karstijõgi. Tagadi (Saku vald) ja Nõmmevälja (Kohila ja Saku vald) kahte paeuringuala läbib Kassaru maa-alune karstijõgi. Tammiku kahte paeuringuala (Saku ja Kose vald) läbib Lutsa maa-alune karstijõgi. Neist üks Tammiku paeuringualadest jääb äsjamoodustatud Rahkvälja maastikukaitseala piiresse. Paekaevandajate huvides püütakse väita, et alanduslehtri mõju ulatub vaid 3.5 km kaugusele. See on teoreetiline arvestus mis karsti ja kõrge põhjaveetaseme puhul ealeski ei toimi. Pigem tahetakse selle km arvuga näidata et Tuhala Nõiakaev jääks nagu alanduslehtri mõjuulatusest välja.

Õigus on neil teadlastel kes väidavad et paekaevandamisel veealust kaevandamist rakendades tahetakse minna kuni 25 m sügavusele milles Eestis seni

kogemus puudub. Põhjaveit plaanitakse alandada ligikaudselt 20 m, millega seonduvaid keskkonnamuutusi on raske ette prognoosida. Üheks võimalikuks tulemiks oleks unikaalse Nõia-kaevu hävimine, kuivõrd maa-aluste jõgede kaudu tõmmatakse osa suurvett Tuhala jõest veel enne ära kui see Nõia-kaevu alla jõuab. Alanduslehti mõju ulatub arvatavasti 15 km kaugusele. See on piirkond Ülemiste järvest kuni Mahtrani välja kuhu jääb vähemalt tuhat üheperekaevu. Selle talukaevude arvu võib igaüks ise kaardi pealt kokku rehkendada. Angerja ja Tuhala jõed saavad alguse Mahtra soostikust kuhu jäävad ka Öerde allikad mis omakorda maa-aluse jõe kaudu on seotud Kuimetsa karstialaga. Teatavasti on aga Mahtra soostik ümber soostiku asuvate sadade talukaevude, Tuhala, Kuivajõe, Kuimetsa karstialade ning Mahtra looduskaitseala veerežiimi säilitusala. Tegemist on mattunud karstiga. Kui Nabala soostik seitsme võimaliku lubjakivikarjääri avamise tulemusena veest tühjaks tõmmatakse, alaneb nii maa-aluste kui maapealsete jõgede kaudu veetase oluliselt ka Mahtra soostikus. Juuru, Kaiu ja Kõue vallad seda ohtu esialgu endile veel teadvustanud ei ole.

Tallinna veevarustuse huvides pandi 1967 a. Angerja jõgi teistpidi voolama. Enne suubus Vääna jõkke, nüüd aga Piritasse. Selle tulemusena Kurevere karstialal Paekna kuiva jõeorgu enam kunagi vett ei kogune. Niisamuti võib juhtuda Kuimetsa, Kuivajõe ja Tuhala karstialadega. Suurvee puudusel karst enam edasi ei arene.

Miks peab aga Nabala lubjakivilademel asuv karstipiirkond koos looduskaitsealadega olema katsepolügoniks kus esmakordselt tahetakse proovida veealust kaevandamist, minna 25 m sügavusele ja alandada põhjavett 20 m?

See oleks looduse suurim ümberkorraldamine Eestis.

Alternatiivina ootab Kiviõli kandis killustikutarbijaid 33 aherainest moodustatud puistangumäge, millest enam on lubjakivi. Ja seda materjali tuleb maa alt põlevkaevandamise tulemusena aina juurde. Juba pregu eksporditakse sealsest killustikutoodangust 30 % välismaale. Järgmisel kevadel valmib Eesti Põlevkivil samas uus killustikutehas.

Väidetakse et kui Nabalas seitset lubjakivikarjääri avada ei lasta jääb Tallinn – Tartu maantee lausa ehitamata. Tegelikult olevat probleem hoopis killustikutootjate oma-

vahelises konkurentsis. Hakkab killustik tulema Ida-Virumaalt jääksid Tallinna lähistel tegutsevatel killustikutootjatel hiigelkasumid saamata. Alates 1 oktoobrist liigub Riigikogu suunas ärimeeste poolt koostatud looduskaitseaduse muutmise seaduse projekt. Selle järgi võetaks omavalitsustelt igasugune õigus otsustada nende maadele jäävate maavarade kaevandamiste üle. Küllap sealjuures peetakse ka Nabala lubjakivimaardlat silmas. Vaevalt üksi vald sellise looduskaitseaduse muudatusega nõus oleks.

Jääb vaid loota et see Eestimaa looduse suhtes kavandatav kuritegelik looduskaitseaduse muutmise seadus Riigikogu saalis mitte kunagi seadusena päevalgust ei näeks.

Siinkohal meenuvad loodusmehe Fred Jüssi selle kohta öeldud sõnad: „ Siis on võõrad meie õuel ja teevad mis tahavad! „ Eestis puudub riiklik paearengukava. Toimub meie ühe kalleima maavara meeletu raiskamine.

Ants Talioja
Tuhala Looduskeskus

ALLIC – ACTIVE LANGUAGE LEARNING INTEGRATED AND COOPERATIVE

Kose-Uuemõisa Lasteaed-Algkooli 2.-4.klass osalevad käesolevast aastast kaheaastases Comenius koolide koostööprojekti „Integreeritud ja koostöine aktiivne keeleõpe”, seda toetab Euroopa Elukestva Oppe programm.

Projektis osalevad veel koolid Austriast, Prantsusmaalt, Portugalist ja Kreekast.

Projekti üheks eesmärgiks on mitmekeelsuse ja varajase keeleõppe arendamine. Koostatakse interaktiivne mitmekeelne piltsõnastik. Teine meie projekti eesmärk on integreerida igapäevane elu

õpetamise / õppimise protsessi, teadvustades, et elukestva õppimise aluseks on avatud, loov ja iseseisev isiksus.

Esimene töökoosolek toimus 22.-25.11. Austrias, Linzis.

Tutvustime algkooliga, külastasime tunde, vestlesime õpetajatega. Osalesime Salzburgis pedagoogika messil.

Iga maa tutvustas oma haridussüsteemi ja traditsioone. Pandi alus interaktiivsele mitmekeelsele piltsõnastikule. See hakkab sisaldama osalevate maade laste poolt valitud sõnu. Esimesed teemad on:

tervitamine, perekond, numbrid, värvid. Lepiti kokku teemad, millega tegeletakse 1.aasta jooksul. Alustame teemaga „Minu kool”, siis õpime tundma teisi riike ja tutvustame oma vabariiki. Koostatud materjalid saadetakse tutvumiseks partneritele posti teel. 4.klass liitus internetis üleuroopalise ilmasaidiga. Jaanuarist alates hakkavad õpilased igal koolipäeval saatma sinna andmeid meie ilma kohta.

Sirje Lepik
Projekti koordinaator

Pressiteade: Eesti keskkonnaühendused valisid aasta tegijaks Eesti Päevalehe

7. detsember 2007

Eesti suuremad keskkonnaühendused valisid 2007. aasta parimaks keskkonnateoks keskkonna- ja loodusteemade kajastamise Eesti Päevalehes. Keskkonnakirve tiitel negatiivsete tegude eest läks Tallinna Linnavalitsusele.

Eesti Päevaleht on nominentide sekka sattunud juba mitmel aastal. Päevaleht on viimastel aastatel kujunenud arvamuskirjete, juhtkirjade ja uudiskirjete kaudu oluliseks keskkonnateadlikkuse tõstjaks Eestis. Lehes käsitletakse aktiivselt säästva tarbimise, kliimamuutuste, ühistranspordi, valginnastumise ja autostumise teemasid. Samas heideti Eesti Päevalehe turundusosakonnale ette maasturite kasutamist lehe tellimiskampanias. Keskkonnatundlik väljaanne võiks tellijate vahel pigem jalgrattaid välja loosida.

Keskkonnakirve tiitli pälvis Tallinna linnavõim jätkuva suutmatuse eest ohjata Tallinna linna autostumist ja valginnastumist. Eesti Rohelise Liikumise juhatuse liige Mari Jüssi nendib: "Kuigi Tallinna linn on algatanud Euroopa roheline pealinna idee, on senised linna eelarved ja investeeringud soodustanud autokasutust ja avaliku ruumi vaesumist. Praegused Tallinna linna parkimisnormatiivid ja teedeehituse plaanid töötavad tõsta Tallinna mitte roheline pealinnaks, vaid viie kõige autostunuma Euroopa pealinna hulka." Kirvele andis kaalu ka laiem suutmatuse arvestada kodanike huvidega oma elukeskkonna kaitsel nii Männiku tee kui Sakala keskuse juhtumis.

Olulisemad kandidaadid positiivse keskkonnateo tiitlile olid: Kose vallavolikogu Rahkvälja maastikukaitseala loomise ja Tuhala nõiakaevu päästmise eest; Looduskaitse Keskuse Ida-Viru regioon toimiva looduskaitse süsteemi käivitamise ning Uuskasutuskeskus kirbuturgude eest. Keskkonnakirve auhinnale pretendeerisid aga peaminister Andrus Ansip tuumaenergia ja CO₂-kvootide teemaliste soolode eest; maadevahetuse hämarad tehingud, mis kahjustasid looduskaitse mainet ning Keskkonnaministeerium ja Balti Finantseerimisasutuse AS Suurupi metsaraie juhtumise eest.

Keskkonnateo tiitli valis EKO juba neljandat aastat. Negatiivse keskkonnateo tiitli on siiani pälvinud Vabariigi Valitsus (kahel korral) ning haridusminister Mailis Reps. Rohelise teo tiitli saajateks on EKO valinud eelnevatel aastatel riigikontrolli, Eesti Naisteühenduste Ümarlaua ja Maidla valla juhi Enno Vinni.

EKO liikmesorganisatsioonid on Eesti Ornitoloogiaühing, Eesti Roheline Liikumine, Eesti Üliõpilaste Keskkonnakaitse Ühing "Sorex", Eestimaa Looduse Fond, Läänerannik, Nõmme Tee Selts, Pärandkoosluste Kaitse Ühing, Säästva Eesti Instituut, Tartu Üliõpilaste Looduskaitsering.

Lisainfo:

Mari Jüssi

Eesti Roheline Liikumine, juhatuse liige, transpordispetsialist
mari@seit.ee, 56482733

Pressiteade - Töötervishoid: Regioonide Komitee soovib konkreetseid meetmeid

Pressiteade
EUROOPA LIIT
Regioonide Komitee
CdR/07/CP 145 .et
Brüssel, 28. november 2007

Töötervishoid: Regioonide Komitee soovib konkreetseid meetmeid

Euroopa Komisjon on seadnud ambitsioonika eesmärgi vähendada 2012. aastaks tööõnnetuste arvu 25 % protsendi võrra. Regioonide Komitee on sel teemal esitanud arvamuse, mille koostas **dr Uno Silberg** (Eesti). Et eesmärk ei jääks üksnes kõlavaks lööklauseks, soovitab Regioonide Komitee kindla ülesehitusega kava koostamist. Kava aluseks tuleks võtta usaldusväärsed normid, mis on omavahel kooskõlastatud ja tuginevad piirkondade kogemustele.

"Strateegiline eesmärk vähendada tööõnnetusi 25% võrra on iseenesest hea. Kui aga ei määratleta täpsemaid hindamiskriteeriume, nagu näiteks eesmärkide saavutamise mõõdetavus, vajadus saavutada huvigruppide vahel nõusolek ning täpne ja teostatav ajakava, siis võib jääda mulje, et tegemist on vaid lööklausega". Lühidalt on Kose Vallavolikogu esimehe **dr Uno Silbergi** seisukoht järgmine: Euroopa Komisjoni esitatud ühenduse töötervishoiu ja tööohutuse strateegia aastateks 2007-2012 on üles ehitatud õigele lähtekohale, ent sellest ei piisa.

Täna vastu võetud Regioonide Komitee arvamuses rõhutatakse, et töötervishoiu ja tööohutuse edendamine Euroopa Liidus on äärmiseltoluline: tööõnnetused ja nende kaasmõjud (nt töölt puudumine ja ravikulud) on tegurid, mis vähendavad konkurentsivõimet. Lisaks on ohtlikud töökeskkonnad muutunud üha komplekssemateks, mis tingib vajaduse parema ennetava ja reaalse riskijuhtimise järele. Regioonide Komitee liikmeid mõjutab see eriti, kuna nende asutuste puhul on tihti tegemist suurte tööandjatega. Seetõttu toetatakse arvamuses konkreetsete parameetritega kindlustussüsteemi, et "suunata tööturul osalejaid töökeskkonna ohutuse suunas ja hinnata eraldi kõiki tööõnnetusi ja kutsehaiguseid".

Mõistagi on komitee arvamuse aluseks olnud Euroopa Komisjoni teatis strategiadokument. Siiski leiab dr Uno Silberg, et see ei õigusta umbmäärastele andmetele tuginemist. Ta kinnitab: "Vaja on usaldusväärset statistikat. Mida võime me sellest välja lugeda? Komisjon kasutab oluliselt vananenud andmeid (1999. aastast), ehkki tegemist on strateegiaga, mis ulatub kuni 2012. aastani." Selles mõttes ei ole rakendatud vahendid selged. Veel on määratlemata kahjude hindamiskriteeriumid, mis hõlmaksid nii tehnilisi, psühholoogilisi, sotsioloogilisi, kultuurilisi kui ka majanduslikke aspekte. Püstitatud eesmärkide konkreetsest loomusest tulenevalt on need aga vajalikud.

Arvamuses tuuakse strateegia puudusena välja liikmesriikide ühiste väärtuste puudumine, ehkki just need peaksid olema koostöö aluseks.

Lisateave:
Philippe de CASABIANCA
Telefon: +32 (0)2 282 25 95
E-post: philippe.decasabianca@cor.europa.eu
Martin MALLON
Telefon: +32 (0)2 282 20 33
E-post: martin.mallon@cor.europa.eu

HARJU ETTEVÕTLUS- JA ARENDUSKESKUS – PARIM EESTIS!

Reedel, 7. detsembril kuulutasid EAS, Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Sise- ja Kommunikatsiooniministeerium ning Sise- ja Kommunikatsiooniministeerium Pärnus välja 2007. aasta parimad maakondlikud arenduskeskused. Üldvõitjaks tunnistati Harju Ettevõtlus- ja Arenduskeskus (edaspidi HEAK).

Eesti maakondlike arenduskeskuste võrgustikku kuulub 16 organisatsiooni - igas maakonnas on arenduskeskus ning Tallinnas Ettevõtlusamet. Maakondliku arenduskeskuse ülesandeks on ettevõtjate, MTÜ-de ja kohalike omavalitsuste tegevus- ja projektialane nõustamine, sh Euroopa Liidu ning kolmandate riikide (n: USA, Norra) toetus. Võrgustikus töötab ca 90 nõustajat ja toimub iga-aastaselt üle 10 tuhande otsenõustamise, millele lisandub veel telefoni ja e-maili teel saadavad vastused.

Auhindade üleandmisel peetud kõnes rõhutas maakonna ühtse arendustegevuse olulisust regionaalminister Vallo Reimaa. "Maakondlike arenduskeskuste loomisest oli üheks peamiseks eesmärgiks, et nende tegevus arvestaks maakonna ühishuve ning oleks vastavuses maakonna arenguprioriteetidega. Seetõttu on oluline tugevdada maakondlike arenduskeskuste ja omavalitsusliitude koostööd maakonna arendamisel," sõnas regionaalminister.

"Maakondlikud arenduskeskused on EASile tugevad partnerid maakondades nii ettevõtjate, MTÜde kui ka kohalike omavalitsuste nõustajatena ning toetusprogrammide alase info vahendajatena taotlejatele," iseloomustas maakondlike arenduskeskuste tähtsust EASI juhatuse liige Üleri Alamets.

Parima maakondliku arenduskeskuse valiku kriteeriumiteks olid: nõusta-

miskordade arv, nõustamisprojektide arv, teostatud koolituste arv, koolitustel osalenud inimeste arv, läbiviidud väikeprojektide arv, kliendi tagasiside-uuringu tulemused, klientide hinnang keskuse mainele maakonnas, rahastatud taotluste arv, proaktiivsete tegevuste arv.

HEAK jaoks on ilmselt kõige olulisem see asjaolu, et klientide tagasiside-uuringute põhjal on keskusel maakonnas väga kõrge maine (kõrgeim maakondlike arenduskeskuste hulgas). Siin juures peab arvestama, et maine konkurentideks selles uuringus on kõik arendustegevust nõustavad organisatsioonid ja ettevõtted Harjumaal, sh Tallinnas (näiteks ülikoolid, katusorganisatsioonid, riiklikud ja era-konsultatsioonifirmad). Parima keskuse tiitli pälvis HEAK ka seetõttu, et pakume nõustamist võrdselt tugeval tasemel kõigile sektoritele. See tunnustus on meile väga suureks auks ja teisalt ka kohustuseks oma nõustamiskvaliteeti väga kõrgel tasemel hoida.

Oleme oma motoks võtnud lause – oleme teie jaoks kogu aeg olemas. Sisemiseks kvaliteedi mõõdupuuks on meie jaoks see, et klient kes meie poolt nõustamist saab lahkub iga kord tundega, et ta on oma ettevõtte või organisatsiooni jaoks või ka isiklikus plaanis saanud teadmise, millega saab „sammu“ edasi astuda.

Üks tegevus on klientide nõustamine. Teine oluline tegevus on maakonna ja Eesti arengut edasi viivate projektiideede väljatöötamine, käivitamine ja juhtimine. Erinevaid projekte, mida HEAK on ellukutsunud ja teostanud 2007. aasta jooksul on tublisti üle 30. Suuremad neist oleksid:

- „Väike-Eesti teemapark“ – Eesti vähendatud mudel vabaõhus, ca 44 hektarit Rae vallas, Tallinna ringtee

ääres. Hetkel kavandite faasis.

- „Peeter-Suure merekindlustused“ – nähtavasti üks maailma suurimaid turismiobjekte, mis paikneb laiali 3 riigi territooriumil: Eesti, Soome, Venemaa. Hetkel kaardistamise ja kirjeldamise faasis.

- Harju maakonna arengustrateegia 2025 – strateegia koostamine koostöös kõikide huvipooltega Harju maakonnas (KOV-id, maavalitsus, ettevõtjad, kodanikuühendused, ministeeriumid, ametid)

Eraldi peab kindlasti mainima koolitusprojekte, mis on suunatud MTÜdele ja neid on tõesti palju. Peab nentima, et huvi kodanikeühendustele suunatud koolituste vastu on sedavõrd suur, et koolitusgrupid täituvad tihtipeale paari päeva jooksul. Eelis on aga neil MTÜdel, kes on avaldanud soovi olla meie keskuse infolistis, sest nemad saavad koolitusteed kätte esimestena. Listiga liituma ootame aga hea meelega kõiki ühendusi.

Peab välja tooma asjaolu, et HEAK tegevus on väljunud ka Eesti piiridest. Oleme abistamas Gruusia Majandusarenguministeeriumit Gruusia ettevõtlusnõustamisüsteemi väljaarendamisel. Selle projekti raames on käimas ka Harjumaal ja Gruusias ettevõtjate kontaktide vahendamine, mis on huvi pakkunud paljudele Eesti ettevõtjatele, kes on huvitatud oma äri laiendamisest ja uute investimisvõimaluste otsimisest.

Alates 2008. aasta algusest on jälle avatud mitmed kaasfinantseerimisvoorud Euroopa Liidu struktuurfondidest. Selles osas tasub kindlasti vaadata infot meie kodulehelt. On ju tugev tunne saada nõustamist Eesti parimast nõustamiskeskusest

Kaupo Reede
HEAK, juhataja

JAANUAR - VEEBRUAR 2008 KOSE VALLAS TOIMUVAD

KULTUURISÜNDMUSED

5.01	15.00	Valla eakamate uusaastapidu	Oru Külakeskus
6. 01	14.00	Kolmekuninga päeva tähistamine	K-Uuemõisa
		Ühine jõuluaja lõpetamine ja jõulukuuskede põletamine	kabelimäel
11.01	15.00	NÄÄRIKONTSERT Esinevad Pillipiigad	Kose Lasteaed
18.01	15.00	KONTSERT esinevad Anne Kruise suured ja väikesed poisid	Kose Päevakeskus
25.01	15.00	EAKATE ÕHTU rahvalike mängude ja tantsudega	Kose Päevakeskus
2.02	15.00	Küünlapäeva KONTSERT, esinevad valla koorid	Kose Gümnaasium

NÄITUSED

Kuni 31.01		Täiskasvanute MAALINÄITUS SELLEL SUVEL..... NÄITUS „ Vanad jõulu- ja nääriehted“	Kose Raamatukogu K-Uuemõisa Koduloomuuseum
Kuni 15.02			

SPORDIÜRITUSED

5. 01	10.00	Kose Talimängud LAUATENNIS	10.00 mandaat 11.00 võistlus Juhend valla kodulehel	Kose Spordimaja
6. 01		Kose Talimängud	Juhend valla kodulehel	Kose Päevakeskus
	9.00	MALE		
	14.00	KABE		
6. 01	12.45	ALLSTARS WEEKEND korvpalli Kose 17.MV raames	Kavas: showmäng Kose liiga silmapaistvamate mängijate vahel, esinevad hip-hop`i tantsutüdrukud, selgitatakse parim kolmestviskaja ning osavaim korvpallur Kose liigas	Kose Gümnaasium võimla
7. 01	19.40	Eesti MV II Liiga	Kose SK- Räpina Kotkad	Kose Gümnaasium võimla
12-13.01		Naiste Amatööriiga		Kose Gümnaasium võimla
16.01	19.00	Ülevallaline MÄLUMÄNGUTURNIIR „Mäluveski IV voor“	meeskondlik	Kose Gümnaasium võimla
17.01	19.00	Harju MV korvpallis	Kose Korvpalliklubi- Kiili autoveod	Kose Gümnaasium võimla
20.01	12.00	17. Kose MV meeste	Purde Haljastus- Omad Joped	Kose Gümnaasium võimla
	13.30	korvpallis 2007/2008	H-Sport/Kose SKool92- Kose Skool III	
	15.00		EPT- Pirko	
	16.30		Vennad Dahl/Saurused-Reval KV	
24.01	19.00	Harju MV korvpallis	Kose Korvpalliklubi- A4 Kinnisvara	Kose Gümnaasium võimla
27.01	12.00	17. Kose MV meeste	Vanad Kalad- Pirko	Kose Gümnaasium võimla
	13.30	korvpallis 2007/2008	Omad Joped- Ardu	
	15.00		Purde Haljastus- H-Sport/Kose Skool 92	
	16.30		H-Sport/Kose Skool 91-Reval Kinnisvara	

! Jälgige reklaami INFO 607 9230 Oru Külakeskus, 633 9306 Kose Vald

ADVENDIAEGA URMAS SISASKI NÄÄRIORATOORIUMIGA

Möödunud advendiaja algust tähistati Oru Külakeskuses Tallinna Reaalkooli ja Kose Muusikakooli ühisprojektiga, kus 80 noore laulja ja pillimängija esituses kõlas Urmas Sisaski „Näärioratoorium“.

Kose Muusikakooliga on külakeskuses juba päris pikaajaline koostöökogemus. Oleme mitmel aastal korraldanud folkloori-, kammermuusika- ja klaveri-kontserte, eesmärgiga tutvustada oma kooli õpilastele ja külaelanikele erinevaid muusikastiile ja tuua kvaliteetne kontserdielamus maa-inimesele koju kätte.

Näärioratooriumi esituse idee sai välja käidud juba varasügisel. Eialgu tekitas see sõna oratoorium veidi kõhedust, arvasin, et äkki on selline suurvorm põhikooli õpilastele liiga raske kuulata.

Ühel novembrikuu nädalalõpul toimus esinejatele ühine harjutus-laager ja 3. detsembril saigi kontsert teoks.

Kartus oli õnneks asjatu. Kontserdi algul tutvustati publikule nii oratooriumi kui selle autorit. Oratoorium on ülesehituselt

sarnane ooperile, põhiline erinevus on selles, et oratooriumi ettekanne toimub dekoratsioonideta ja lavalise liikumiseta. Oratooriumis osalevad solistid, koor ja orkester.

Selle väikese näärioratooriumi autoriks on Urmas Sisask, kontserdi sissejuhatavas osas tutvustati teda ja tema loomingut ka lähemalt.

Kõnealune oratoorium valmis 1984. aastal, 1985. aastal salvetati see segakoori „Noorus“ poolt.

Oratoorium koosneb kaheksast osast: Nääriõhtul - avamäng; Näärikuuske otsimas; Näärikuuske leidmas; Nääriõhtul; Nääritaadi ootel; Saanisõit; Nääritaadi laul; Vaata, vaata, näärimees; ja Tänulaul.

Publiku poolt vaadatuna üllatas teos sellega, et enamik laule olid tegelikult tuttavad, lihtsalt sellises vormis oli neid uudne kuulata. Kohal oli ka näärivana, teda kehastas Edmar Tuul.

Tallinna Reaalkooli õpilastele õpetas laulud selgeks Heli Roos, orkestrante õpetasid ja kogu koosluse aitasid kõlama Angelika Kadarik ja Juta Helilaid, kontsertmeister oli Maarja

Laas.

Nagu juba öeldud, oli lauljaid ja pillimängijaid kokku 80, eriline rõõm oli nii suurejoonelise teose esitusel näha ka meie väikese põhikooli õpilast Kelly Veinbergi.

Pealtvaatajaid oli veidi üle 120, põhiliselt Oru PK õpilased, aga ka lasteaiarühm, ja mõned täiskasvanud oma külast ja kaugemaltki.

Orus toimunud kontsert oli noortele muusikutele juba kolmas „Näärioratooriumi“ esitus.

Esiettekanne oli Tallinna Reaalkoolis 1. detsembril vabariikliku koolinoorte ansamblite festivali Volüüm osalejatele ja külalistele, enne Orusse sõitu anti samal hommikul juba kontsert Tallinna Reaalkooli perele.

Tänud Kose Vallavalitsusele, kelle toel peale kontserti esinejaid kringli ja morsiga kostitasime.

Aitäh veelkord kõigile, kes kontserdi õnnestumisele kaasa aitasid.

Reet Suurkask

Oru Külakeskuse juhataja

KOSE VALLA KOOLINOORTE ANSAMBLITE EDU

Iga-aastane Harjumaa koolinoorte vokaalansamblite festival toimus seekord Oru Külakeskuses. Osa võttis 16 ansamblit 114 laululapsega Kose, Saue, Kuusalu, Kiili, Loo ja Oru koolist. Kose valla ansamblitel läks hästi kõik neli said auhinnalised kohad. Kose Gümnaasiumi tütarlaste ansambel (juhendaja Anne Kruise) – 1-3. klassi konkurents I koha;

Kose Gümnaasiumi ansambel SÄDEMEKE (juhendaja Lea Danilova) – 4-5. klassi konkurents I koha ja Oru Põhikooli ansambel (juhendaja Tiina Mihkelson) samas vanuseklassis III koha, 8-9. klassi lauljate arvestuses tuli Kose Gümnaasiumi poisteansambel II kohale – juhendaja A. Kruise. Harjumaa koolinoorte vokaalansamblite festivali tulemuste põhjal said parimad esinemisõiguse Tallinna ja Harjumaa vokaalansamblite konkursil „Volüüm“. Kose vallast osalesid Kose Gümnaasiumi ansamblid. Konkurs Tallinnaga oli tugev. Harjumaa ansamblid sai domineerivat võidurõõmu tunda nooremates vanuserühmades ning Tallinnale jäi ainult gümnaasiumiastmes saavutatud edu ülekaal. Kose ansamblite tulemused:

II koht Kose Gümnaasiumi 4. klassi ansambel- juhendaja Lea Danilova

III koht Kose Gümnaasiumi 3. klassi ansambel- juhendaja Anne Kruise

III koht Kose Gümnaasiumi poisteansambel- juhendaja Anne Kruise

Jõudu ja jaksu õpetajatele laululaste koolitamisel ning lastele lauluhäält ka kevadeks uuteks konkurssideks.

Erge Loorits

Haridus- ja kultuurinõunik

KARATEKLUBI DAIGO KOSE KARATEKADE SAAVUTUSED SÜGISEST TALVENI 2007.A

Alates septembrist on karatekadel selja taga 7 võistlust, millest 3 olid rahvusvahelised. Meie sportlased näitasid häid tulemusi ja võitsid selle perioodi jooksul kokku 37 medalit

Corpore Cup 22 sept. 2007. Pärnus

TÜDRUKUD, 10-12 aastased kata

1. koht Hanna Järvelaid

2. koht Katrin Taniste

TÜDRUKUD, 10-12 aastased kumite +45 kg

3. koht Kristel Talv

TÜDRUKUD, 13-15 aastased kata

2. koht Hanna Järvelaid

TÜDRUKUD, 16-17 aastased kata

2. koht Triin Kuriks

TÜDRUKUD, 13-15 aastased kumite -53 kg

2. koht Hanne-Loore Pajusoo

TÜDRUKUD, 13-15 aastased kumite +53 kg

3. koht Agnes Kivistik

Tallinna 2007.a meistrivõistlused noortele 27.10.2007.

TÜDRUKUD 10-12 aastased kata

1. koht Hanna Järvelaid

2. koht Katrin Taniste

TÜDRUKUD 10-12 aastased kumite +35 kg

2. koht Katrin Taniste

TÜDRUKUD 13-15 aastased kata

1. koht Hanna Järvelaid

2. koht Katrin Taniste

KADETID NEIUD 16-17 aastased kata

1. koht Triin Kuriks

2. koht Susan Kiison

3. koht Katerina Alfavitskaja

KADETID NEIUD 16-17 aastased kumite -55 kg

2. koht Susan Kiison

KADETID NEIUD 16-17 aastased kumite +55 kg

2. koht Katerina Alfavitskaja

Ju-jutsu Lahtised Eesti Meistrivõistlused 27.10.2007. Tallinna Spordihall

Poisid 13-15 -56 kg

2. koht Reimo Aedver

Poisid 10-12.a. -46 kg

3. koht Kardo Ludvi

Poisid 13-15.a. +80 kg

3. koht Tõnis Loorits

Tüdrukud 7-9.a. -30 kg

1. koht Jennifer Nimmerfeldt

3. koht Olivia Piho

Tüdrukud 10-12.a. +46 kg

1. koht Kristel Talv

Tüdrukud 13-15.a. +58 kg

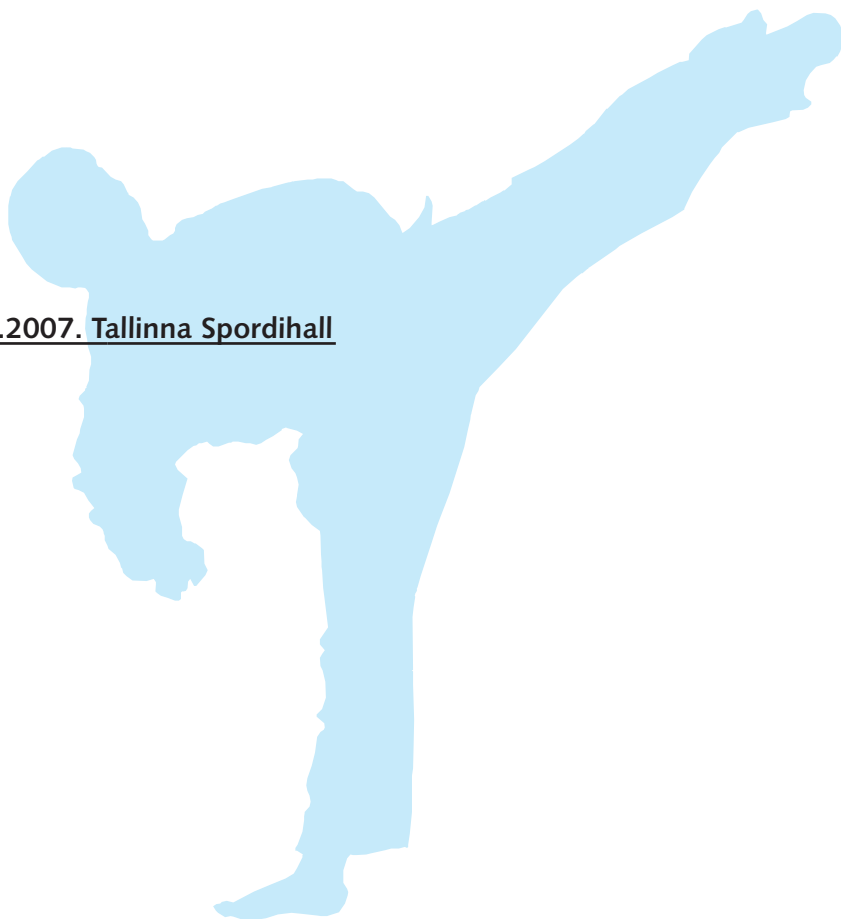
1. koht Agnes Kivistik

2. koht Tage Trei

Taifu Cup TTÜ Spordihall, Tallinn 17.11.07.

Tüdrukud 7-9.a kumite

1. koht Jennifer Nimmerfeldt

Eesti karate meistrivõistlused täiskasvanutele 24. novembril 2007. Tallinnas

Naiste team kata

2. koht Daigo (Triin Kuriks, Susan Kiison, Marie Ustav)

Nüke Cup 2007 24. nov. 2007. Tallinnas

KUMITE neiud (13-15a.) +53 kg

1. koht Agnes Kivistik

KUMITE neiud (10-12a.) +45 kg

2. koht Kristel Talv

KATA neiud (16-17a.)

3. koht Triin Kuriks

KATA neiud (10-12a.)

1. koht Hanna Järvelaid

2. koht Katrin Taniste

Eesti individuaalsed meistrivõistlused 2007 noortele 9. detsember 2007. Tallinnas

YF 14-15 -53kg kumite

1. koht Hanne-Loore Pajusoo

YF Kata 12-13

2. koht Katrin Taniste

CF Kata 16-17

2. koht Triin Kuriks

YF 14-15 +53 kumite

2. koht Agnes Kivistik

CF 16-17 -57 kumite

2. koht Hanne-Loore Pajusoo

Karateklubi Daigo soovib Kose Valla spordiperele teguderohket uut aastat ja ootab uusi liikmeid treenima!!!
www.daigo.ee

HOIA OMA TERVIST!

Elame tarbimisühiskonnas, kus meeletu kaubaküllus tekitab segadust ja nõutust. Kuidas orienteeruda kaubanduskeskuste ja suurte toidupoodide pikkade kaubariulite vahel? Ühelt poolt on hea, et kaupa on palju, sest igale maitsele leidub midagi, kuid teisalt...? Kuidas leida sellise tohutu kaubamassi hulgast see õige? Liigne tarbimine võib ohtlik olla inimese tervisele. Minnes poodi mingi kindla asja järele, läheme tihti kaasa sooduskaupade kampaaniatega ning ostame ka tooteid, mida tegelikult plaanis osta ei olnudki. Liigne toit külmikus tuleb ju ka kõik ära süüa. Ega siis head kaupa saa lasta raisku minna! Nii söömegi ülearu ja kannatab meie tervis. Tundub, et toiduainetööstus ja ravimitööstus teevad koostööd: tekivad sedehyäred, tõuseb kolesteroolitase ning liigne kehakaal tekitab südame- ja veresoonehaigusi.

Õige toitumine on tõeliseks päästerõngaks väga paljude haiguste korral. Teaduslikult on tõestatud, et isegi vähi tekkes ei ole geneetilisel eelsoodumusel nii suurt mõju kui toitumisel ja elustiilil.

Eesti täiskasvanud elanikkonna uuringu põhjal on 51% meestest ja 56% naistest ülekaalulised, kusjuures rasvunud on 13% meestest ja 14% naistest ning ainult 1/3 on kehakaal normis.

Mida teha, et tervis korras püsiks ja rohtudele kulutatav raha tasku jääks?

Tuleb muuta oma igapäevaharjumusi, õppida iseennast tundma ja teha õigeid valikuid. Siit ka mõned nõuanded mida võiks oma tarbimis- ja toitumisharjumustes muuta:

- Ära mine poodi tühja kõhuga, siis ei teki kiusatust osta ülearust kaupa!
- Poodi minnes tee nimekiri vajalikest kaupadest ja ära osta rohkem kui vaja! Nii säästad ka raha!
- Ära lase toiduvahet liiga pikaks, kui kõht on väga tühi, sööd rohkem kui organism tegelikult vajab!
- Söö rohkem puu- ja juurvilju! Igal toidukorral peaks poole portsjonist moodustama puu- ja juurviljad!
- Söö vähemalt kaks korda päevas kaltsiumirikast toitu (piimatooted, juust, spinat, spargelkapsas jne)
- Söö piisavalt kiudainete rikkaid toiduaineid (pudrud, täisteratooted jne)! Need on vajalikud seedetegevuseks.
- Toitu mitmekülgse!
- Eelista taimseid rasvu loomsetele.
- Tarvita piisavalt vedelikku! Vesi puhastab organismi!
- Liigu rohkem!

Kes neid nõuandeid arvestab on juba poolel teel tervislikule eluviisile.

Kui aga pühadega külge jäänud kilodega enam iseseisvalt võidelda ei jõua, siis tule kaalujälgijate rühma! Kosel alustab 2. jaanuaril kaalujälgijate rühm oma teist hooaega. Käime koos Päevakeskuses, Hariduse 2, teisel korrusel. Igal kolmapäeval kell 18.30 ootab sind rühmajuht kaaluma ning 19.00 toimub väike loeng-vestlus, millest kõik võivad aktiivselt osa võtta! Rühmast saad lisateavet selle kohta, kuidas õigesti toituda ja kuidas kujundada oma argipäeva kehaliselt aktiivsemaks.

Unusta ära ühekülgsed „imedieedid“! Dieediga võib saavutada küll kiire kaalulanguse, aga dieedi lõppedes tõuseb kaal paratamatult uuesti. Kaalujälgijate eesmärk on saleneda nälga tundmata ja nii, et organism saaks toidust kätte kõik vajalikud ained!

Uut aastat alustame uue programmiga, mis on veelgi paindlikum ja lihtsam ning aitab kõigil kergesti saleneda! Uus toitumisprogramm on välja töötatud koostöös arstide ja toitumisteadlastega. Programm vastab Eesti toitumissoovitustele.

Tule rühma ja võta sõber ka kaasa!

Kaalujälgijate rühmajuht Eda-Mai Tammiste

TOETA VABADUSSÕJA VÕIDUSAMBA RAJAMIST

Korjanduskast on teie panust ootamas Kose vallamajas sekretäri toas 24. veebruarini 2008 aastal.

Toetajate nimekiri asetatakse Vabadussõja võidusamba nurgakivisse. Iga toetaja saab tänuks rinnamärgi ja kalendri.

Avaldame kaastunnet Malle Liivile
kalli isa

Vambola Vahuri

surma puhul

Töökaaslased Regionaalhaigla
Kose korpusest

Iga lahkumine on raske, teele saatmine kurb...

Kallis Diana perega, Roland ja Kersti
Siiras kaastunne teile armsa

ema ja vanaema

kaotuse puhul.

Triinu perega ja Eha

Südamlik kaastunne
Liiale perega

äia, isa ja vanaisa

kaotuse puhul.

Kolleegid Kose
Raamatukogust

Avaldame kaastunnet
Teale ja Marjule

ema ja vanaema

surma puhul.

Töökaaslased Kosejõelt

Südamlik kaastunne
Jaan Kernerile perega

venna

kaotuse puhul.

Kaljo, Elve, Liivi

Kallis töökaaslane
Roland Guljäjev, tunneme
kaasa

ema

surma puhul.

Greentec OÜ

Jäädavalt lahkusid

Ivan Avdejev, Arkadi Keva

Alide Karu, Liine Guljäjev

Ivan Hulko, Raivo Klooster

ILMAENNUSTUS 2007/2008 TALVEKS.

Viimasel ajal ei ole enam ainult loodusmärkide ja loomade käitumise põhjal võimalik ilma ennustada. Kui kümmekond aastat tagasi võis seapõrna järgi talve algust ja lõppu peaaegu täpselt ennustada, siis enam see nii ei ole.

Ülemöödunud nädalal nägin selle aasta kolmandat seapõrna ning see üllatas mind täielikult.

Selle põhjal võib arvata, et õiget talve sellel aastal ei tulegi. Aastavahetusel ja jaanuarikuu esimesel poolel võib oodata kergelt külma ja veidi lund. Seejärel läheb soojemaks, sajab vihma, lörtsi ning ka lund - kestab see kuni veebruarikuu teise pooleni. Kuu lõpupoole läheb külmaks, sajab lund ja tuiskab. Pööripäevaks peaks aga tänavuaastane tali otsa saama.

Elame-näeme!

Tundke rõõmu igast talveilmast ning ärge külmetage!

Koostas:

ÜLO ROOSNURM

26. jõulukuu päeval 2007. a

**Kose-Uuemõisa Lasteaed-Algkooli eelkool
alustab tööd 16.01.2008.a. kell 16.30.
Oodatud on lapsed, kes tulevad sügisel meie
kooli esimesse klassi.**

Lastega tegeleb õpetaja Piret Sirel.

HEAD UUT AASTAT!

**Eestimaa Rahvaliidu Kose
osakond**

VÄLJAANDJA KOSE VALLAVALITSUS

Toimetaja: S. Bärge, tel. 6 751 279. Toimetuse liikmed: E. Loorits, K. Bakradze, E. Sepp

Kose Teatajasse minev info saada iga kuu 25. kuupäevaks meiliaadressile koseteataja@kose.ee või helista telefonil 6 751 279.

Kujundus: OÜ Digimap, trükk AS Printon Trükikoda. Hind üksikmüügis 5 krooni